

Technologie přípravy pokrmů

Legislativa

Mgr. Kamila Kroupová

Potravinářská legislativa

- * Vstupem do EU je oblast výroby potravin a jejich uvádění do běhu regulována jednak **národní legislativou** (zákony ČR, vyhlášky, nařízení vlády), jednak **předpisy Evropských společenství**.

Národní legislativa

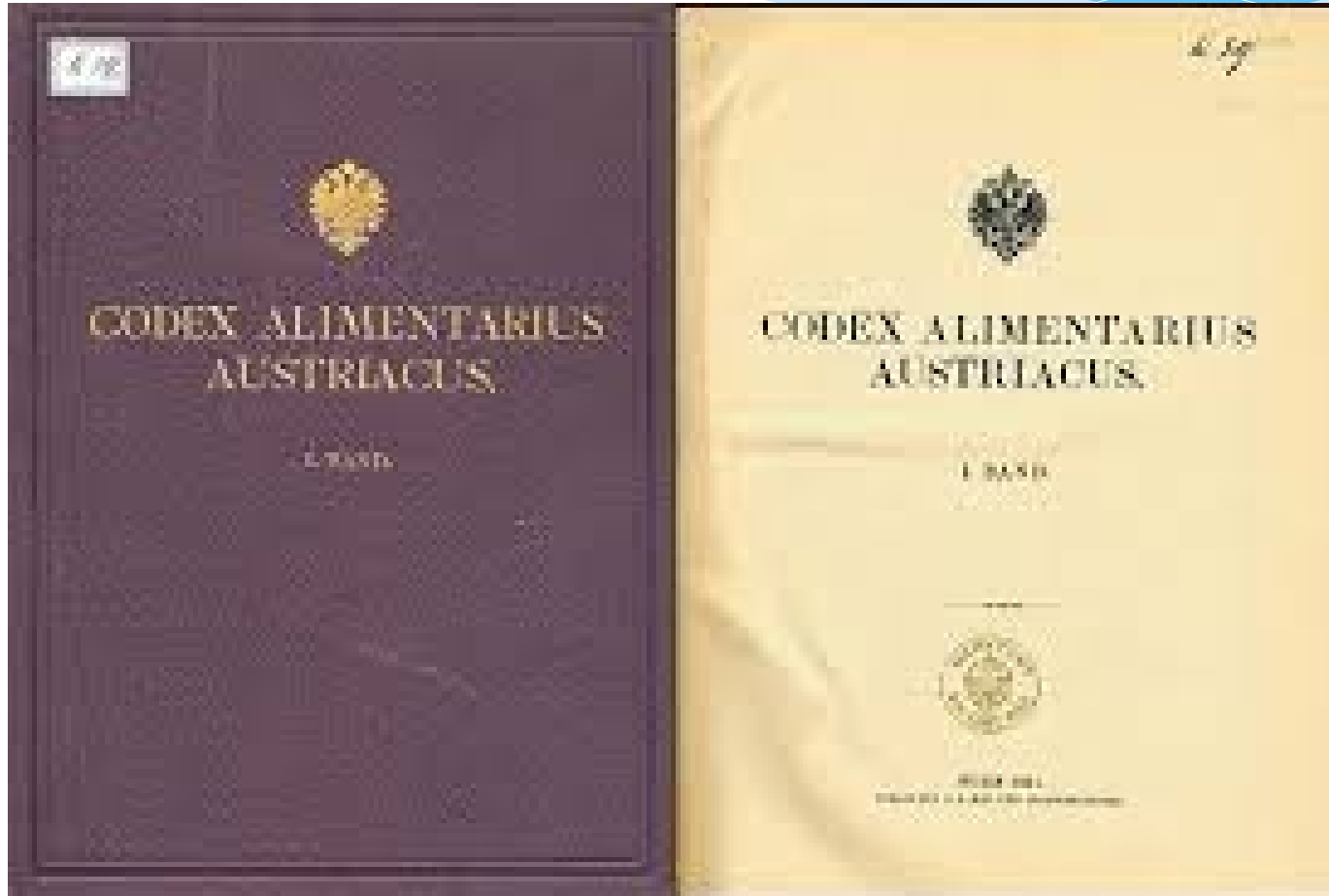
- * Základním zákonem, který upravuje oblast potravin je zákon **č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích**, který byl již několikrát novelizován a soubor prováděcích vyhlášek, vydaných na základě zmocnění tímto zákonem a to Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem zdravotnictví.

Potravinářská legislativa

- * **Zákon o potravinách** je v novodobé historii naší republiky prvním komplexním zákonem upravujícím oblast potravin. Jeho vznik a základní kořeny však sahají hluboko do historie, ještě před vznikem samostatné ČSR, to je na přelomu 19. a 20. století.
- * Je nutné zdůraznit, že náš národní zákon o potravinách není jen opsaným produktem a snůškou předpisů současných Evropských společenství a že se opírá o vlastní historické zdroje.

Stručná historie vzniku národní potravinářské legislativy

- * Na přelomu 19.-20.století byla legislativa na nejvyšší úrovni v Rakousku-Uhersku, jehož součástí byly České a Moravskoslezské země a Slovensko.
- * Počátkem 20.století bylo zpracováno rozsáhlé dílo zahrnující všechny předpisy z oblasti poživatin.
- * Toto rozsáhlé dílo bylo nazváno **Codex Alimentarius Austriacus** a bylo vydán o pouze v němčině. Upravovalo problematiku poživatin, kosmetických prostředků, užitných předmětů aj. ve vztahu k výrobě, složení, popisu, názvosloví, manipulaci atd. Kodex byl určen všem, kteří se zabývali výrobou, obchodem a kontrolou, jako základní závazná směrnice.



- * Po vzniku republiky 1918 – vydáno 25 zákonů a více jak 150 výnosů, vyhlášek a rozhodnutí v oblasti problematiky potravin.
- * V roce 1937 vyšel **I. svazek potravního kodexu československého**
- * Ve válečných letech v době okupace byly dosavadní předpisy nahrazovány německými předpisy a nařízeními.
- * Po roce 1948 po komunistickém puči došlo k zásadnímu politickému obratu nežádoucím směrem. Nastala direktivní regulace státem - KSČ. Byly tvořeny nové technické celostátní normy, které byly kontrolovány Úřadem pro technickou normalizaci a měření. Po vytvoření seskupení států RVHP se sjednocovaly přístupy k řešení, výsledkem byly mezinárodní normy RVHP – obchodování mezi členskými státy.

- * V roce 1988 – pokyn k tvorbě nového zákona o potravinách, při sestavování byly vzaty v úvahu podněty a doporučení mezinárodní organizace FAO/WHO. Do těchto příprav zasáhla sametová revoluce 1989, která svrhla dosavadní politický režim, respektive direktivní regulace hospodářství včetně systému technických norem.
- * Zákon 142/92 Sb. řešil danou problematiku na přechodnou dobu, to je do konečného legislativního řešení.
- * Práce na zákoně byly zásadně narušeny rozpadem federální ČSFR.
- * Nový zákon o potravinách byl schválen s účinností od 1.9.1997 pod č. **110/1997 Sb.**

Zákon č. 110/1997 Sb. Zákon o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů

Některé důležité vyhlášky:

Vyhláška č. 275/2004 Sb. –požadavky na zdravotní nezávadnost balených vod a způsob jejich úpravy

Vyhláška č. 450/2004 Sb. o způsobu výpočtu a uvádění nutriční hodnoty potravin a značení údaje o možném nepříznivém ovlivnění zdraví. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-450>

Vyhláška č. 54/2004 Sb.-potraviny určené pro zvláštní výživu
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-54>

Vyhláška č. 324/1997Sb.-označování potravin

* V rámci **Zákona o potravinách 110/1997 Sb.**, se předpokládá platnost nové vyhlášky, která upravuje některé povinnosti z tohoto zákona. U zmíněné vyhlášky bylo ukončeno připomínkové řízení a pravděpodobně by měla v roce 2023 nabýt účinnost.

* Vyhláška by měla upravit povinnosti ze zákona 110/1997 Sb.

* <https://gastroahotel.cz/legislativa-v-gastronomii/>

Legislativa pro stravovací zařízení

* V minulosti byly všechny legislativní požadavky pro gastronomii soustředěny pod

* **Zákonem 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví**

* <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258#cast1>

* a

* **Vyhl. č. 137/2004 Sb. - hygienické požadavky na stravovací služby o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných**

* <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-137>

* Situace se změnila po našem vstupu do EU s platností evropské legislativy v oblasti potravin mezi lety 2002 až 2006. Zavedením termínu provozovatel potravinářského podniku, do kterého byl i zahrnuti i provozovatelé stravovacích provozů, byly povinnosti rozšířeny na veškerou legislativu v potravinářské oblasti. Začala platit nejdůležitější nařízení **Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, požadavky potravinového práva, nařízení č. 852/2004 o hygieně potravin (hygienické požadavky, které zmizely z národní vyhlášky č. 137/2005) a č. 853/2004, hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu.**

* <https://www.potravinyinfo.cz/33/852-2004-narizeni-evropskeho-parlamentu-a-rady-es-c-852-2004-o-hygieny-potravin-k-24-3-2021-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EstVtRjpnQxZmhpKqEfBib3VRYFLS2WAvA/>

Hygienické předpisy:

Vyhláška č. 137/2004 Sb.-hygienické požadavky na stravovací služby a zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných.

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-137>

V národním prostředí se rozšířilo množství předpisů pro oblast gastronomie také rozšířením pravomocí dozorových orgánů o orgány Ministerstva zemědělství ČR (MZ ČR), Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci (SZPI) a Státní veterinární správu (SVS). Znamená to, že povinnosti zůstaly na úrovni národní legislativy v zákoně č. 258/2000 Sb. a v prováděcí vyhlášce č. 137/2005 Sb. v rámci Ministerstva zdravotnictví ČR, přičemž zmíněná vyhláška byla značně zkrácena vyřazením povinností týkající se hygieny, které jsou jinak uchopeny v nařízení č.852/2004.

Bezpečné potraviny:

Nařízení č. 178/2002 ES – kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32002R0178>

Opatření pro bezpečnost potravin

Pojem „bezpečné potraviny“ je definován v Nařízení č. 178/2002ES, podle kterého potravina není považována za bezpečnou, pokud:

- poškozuje zdraví spotřebitele
- je nevhodná k lidské spotřebě

Přijetí systémových kroků k zajištění bezpečnosti potravin předcházela řada případů ohrožení zdraví z potravin v mezinárodním rozsahu, důsledkem byl silný pokles důvěry občanů unie o zdravotní nezávadnosti potravin.

Proto byla přijata řada opatření. Soubor těchto opatření byl zpracován komisí EU v tzv. „Bílé knize“. Počátečním krokem této strategie je důkladná analýza rizika v jednotlivých člancích potravního řetězce.

Opatření pro bezpečnost potravin

Analýza rizika

- * Rizikem se rozumí míra pravděpodobnosti nepříznivého účinku na zdraví vyplývající z nebezpečí a závažnosti tohoto účinku. Jedna z definic rizika v sobě zahrnuje odpovědi na následující tři otázky: Co se může stát? S jakou pravděpodobností se to může stát? Jaké jsou důsledky?
Cílem analýzy rizika je riziko minimalizovat. **Analýza rizika je v tzv. Bílé knize bezpečnosti potravin a nařízení (ES) č. 178/2002 označena jako klíčový princip pro strategii zajištění bezpečnosti potravin.**
<https://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/92165.aspx>
- * Opatření regulující potraviny a krmiva, přijatá členskými státy a Společenstvím, by měla být obecně založena na analýze rizika. Podle Strategie bezpečnosti potravin České republiky politika bezpečnosti (nezávadnosti) potravin důsledně vychází z analýzy rizika. Obecný rámec analýzy rizika je proces skládající se ze tří vzájemně propojených prvků:

- * a) **hodnocení rizika** (vědecké poradenství a analýza dostupných informací)
 - * b) **řízení (management) rizika** (legislativa a kontrola)
 - * c) **komunikace o riziku** (proces výměny informací a stanovisek o riziku na úrovni odpovědných státních a podnikatelských subjektů a směrem ke spotřebitelské veřejnosti)
-
- * Tři propojené složky analýzy rizika představují systematický postup pro stanovení účinných, přiměřených a cílených opatření nebo jiných kroků k ochraně zdraví.

 - * V r. 2002 byl zřízen nezávislý Evropský úřadu pro potraviny (EÚP) - EFSA, jehož hlavními agendami je zejména posuzování rizik a komunikace v otázkách zdravotní nezávadnosti potravin.

 - * Management rizika byl vyčleněn z působnosti úřadu a byl ponechán v kompetenci Evropské komise a členských států.
<https://www.youtube.com/watch?v=AtQO9rTjLlk>

 - * Kontaktním místem pro EFSA je v ČR Úřad pro potraviny, který je zřízen 28. 4. 2005 prostřednictvím odboru bezpečnosti potravin a techniky životního prostředí.

 - * <https://www.bezpecnostpotravin.cz/>

System zajištění bezpečnosti potravin

<https://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/system-zajisteni-bezpecnosti-potravin.aspx>

System rychlého varování

System rychlého varování pro potraviny a krmiva (anglicky Rapid Alert System for Food and Feed - RASFF) je informační systém pro členské státy EU, Evropskou komisi, Evropský úřad pro bezpečnost potravin a země Evropského sdružení volného obchodu. System slouží k rychlé výměně informací týkajících se potravin a krmiv, které představují riziko ohrožení zdraví lidí a které se vyskytují na společném trhu těchto zemí. Zabraňuje uvedení zdravotně závadných potravin do oběhu a zajišťuje stažení či likvidaci při jejich výskytu.

Kontaktním místem v ČR je Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI)

<https://www.szpi.gov.cz/clanek/system-rychleho-varovani-pro-potraviny-a-krmiva-rasff.aspx>

https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/do-ceska-se-dostaly-tisice-kusu-spanelskeho-salamu-se-salmonelou-40337868?fbclid=IwAR0oDOTkAL9PUb1y2gNbn5crPEVed4Tixk7vBkgAEpKYIzBE5S9A4n3Tlpl#utm_source=facebook&utm_medium=sharebt&utm_campaign=bottom

Oblasti související s problematikou potravin jsou regulovány dalšími zákony a prováděcími vyhláškami:

Zákon č. 110/1997 Sb. Zákon o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů

Zákon č. 258/2000 Sb. Zákon o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 166/1999 Sb. Zákon o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon)

Zákon č. 242/2000 Sb. Zákon o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 78/2004 Sb. Zákon o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty

Zákon č. 634/1992 Sb. Zákon o ochraně spotřebitele

Zákon č. 146/2002 Sb. Zákon o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 321/2004 Sb. Zákon o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství)

Zákon č. 22/1997 Sb. Zákon o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů